

УДК 801.73

Лут К. А.¹, Синишина П. О.²

¹ канд. філол. наук, доц. НУ «Запорізька політехніка»

² студ. гр. ГФЗ-319м, НУ «Запорізька політехніка»

ІМПЛІЦИТНІ СМИСЛИ ТА СПОСОБИ ЇХНЬОЇ ПЕРЕДАЧІ В ДЕТЕКТИВНИХ ОПОВІДАННЯХ ЕДГАРА ПО

Сучасний етап розвитку лінгвістичної науки характеризується зростаючим інтересом до вивчення прихованих смислів, які не отримують прямого вираження у висловлюванні, а прочитуються «між рядків». Мета

цього дослідження полягає у виявленні способів передачі імпліцитних смислів при перекладі на матеріалі детективних оповідань Е. По.

Імпліцитний смисл – це така інформація, яка, не маючи безпосереднього вираження, виводиться з експліцитного змісту (смислу) мовних одиниць внаслідок їхньої взаємодії зі знаннями адресата, зокрема з інформацією, яка береться з контексту й ситуації спілкування. Розуміння певного контексту або ситуації спілкування включає в себе використання когнітивної інформації для інтерпретації і розуміння сенсу. Інформація передається двома способами: експліцитно (безпосередньо мовними одиницями) і імпліцитно. Імпліцитна інформація – це інформація, яка не має явного, безпосереднього вираження в мовних одиницях. Наявність прихованого змісту, властивого мовним одиницям, і ускладнює розуміння тексту.

Процес розуміння імпліцитних смислів можна визначити як діалог між автором і читачем через взаємодію з контекстом. Терміни «імплікація» та «імпліцитний смисл» багато в чому пов'язані із прихованим змістом та підтекстом. Однак, імплікація – це тип логічного зв'язку, а імпліцитний смисл – це прихований смисл художнього твору, що не створює безпосередніх, очевидних або асоціативних зв'язків між словами [3, с. 104-108]. Коли ми говоримо про імпліцитність, ми маємо на увазі властивість тексту містити імпліцитну інформацію. Імплікатура – це декодована інформація, яку читач розшифровує, застосовуючи свої знання, свій світогляд та уяву.

Типологією імпліцитних смислів займалась незначна кількість вчених, оскільки це явище ще малодосліджене. Одним із таких вчених став В. В. Дементьєв. Він запропонував типологію моленнєвої/невербальної комунікації за наростанням загальної неконвенційності, нежорсткості, непрямоти [2, с. 203]. Саме її ми розглядаємо у нашому дослідженні способів передачі імпліцитних смислів у детективній прозі. Можна виділити сім способів передачі імпліцитних смислів у детективних розповідях: ядерні речення: «He knew everything – Він знав усе», неізосемічні мовні конструкції: «being supposed at the bottom of the river – що опустився на дно річки», «which it displaces – яку він витісняє»; еліптичні конструкції: «the mystery (which was attended) attending it had remained unsolved – її таємниця ще не була розкрита в той момент»; образні засоби мовлення, мовна гра, тропи: «His lynx eye immediately perceives the paper – Його рисяче око одразу примічає папери»; конвенційні непрямі ілюкутивні акти: my dear fellow, you are joking then?; фатичні мовні жанри: «I thought it a pity not to give him a clue – Я розсудив, що слід дати йому який-небудь ключ до розгадки»; непередбачувана інтерпретація: «I may say that it is a very excellent skull, according to the vulgar notions about such specimens of physiology – я можу сказати, що це ідеальний череп, згідно із пересічними уявленнями про такі зразки фізіології».

Найвидатнішим письменником та творцем детективного жанру є Едгар Алан По. Його досягнення в літературі досі залишаються нерозгаданими феноменами. Їх ретельно вивчають, відкриваючи нові грані і нові смисли в творчості по-справжньому видатного письменника свого часу. Своєрідність творчості Едгара По багато в чому пояснюється тим, що його творчість витримано у дусі романтизму. Тематика його текстів теж дуже залежить від романтичного напрямку, який справив визначальний вплив на письменника. Едгар Аллан По – перший значущий американський письменник, який багато в чому визначив образ сучасної літератури [4, с. 12-44].

Проаналізувавши три детективні розповіді Е. А. По «Золотий жук», «Тасмания Марії Роже» та «Викрадений лист», ми можемо зазначити, що головним способом перекладу, який застосовують перекладачі для передачі імпліцитних смислів у детективних оповіданнях Е. А. По, – переклад-калька. Такий спосіб перекладу забезпечує збереження імпліцитного смислу в усіх, розглянутих нами, прикладах. Вилучення слів не завжди сприяє збереженню імпліцитного смислу, але у випадку із конвенційним непрямым ілюктивним актом такий спосіб перекладу не завадив передачі прихованого смислу. Конкретизація, генералізація та додавання слів, згідно нашого аналізу, сприяють втраті імпліцитного смислу при перекладі.

Отже, можна сказати, що способи передачі імпліцитних смислів застосовуються для підкреслення думки автора, пробудження додаткового інтересу до проблеми, створення альтернативних значень на противагу тим, що вже існують.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Багдасарян, В. Х. Проблема имплицитного (логико-методологический анализ) [Текст] / В. Х Багдасарян. – Ереван : АН АрмССР, 1983. – 198 с.
2. Дементьев, В. В. Теория речевых жанров [Текст] / В. В. Дементьев. – М. : Знак, 2010. – 595 с.
3. Ермакова, Е. В. Имплицитное значение и имплицитный смысл в языке и речи [Текст] / Е. В. Ермакова // Германская филология. – Саратов: ИЦ «Научная книга», 2008. – Вып. 3. – С. 104–108.
4. Ковалёв, Ю. В. Эдгар Аллан По. Новеллист и поэт: моногр. [Текст] / Ю. В. Ковалев. – Л. : Худож. лит., 1984. – 296 с.